

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

מאת המחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482

ניתן לקבל את העלון במייל etayba1@gmail.com

הנושא: החילוק בין תחיית המתים של הקב"ה לתחייתה מתים של הצדיקים

משמע שלא היה כהן ע"ש. ולפי הנ"ל י"ל דאלו המקומות משמע שלא היה כהן היו אחרי המעשה של רב כהנא עם ר' יוחנן בבבא קמא (ק"ז). שנפטר מחמת קפידתו של רבי יוחנן ולמחרת התפלל עליו רבי יוחנן והקים אותו לתחיה. עיי"ש. ומכיון שמת פקעה ממנו קדושת כהונה.

והשיב לו הגר"ח ברלין ז"ל (שם עמ' תרס) ממאמר הגמרא במסכת סנהדרין, וכך כתב לו: "ובאמנה כי צחוק עשה לי מעכתה"ר הגאון שיחיה בדבריו אלו, יען כי לא אוכל להאמין כי נעלמה ממנו גמרא מפורשת בסנהדרין ריש פרק חלק (ז:): מנין לתחיית המתים מן התורה, שנאמר (קרח י"ח, כ"ח) 'ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן', וכי אהרן לעולם קיים, והלא לא נכנס לארץ ישראל שנותנין לו תרומה, אלא מלמד שעתיד לחיות וישראל נותנין לו תרומה, מכאן לתחיית המתים מן התורה". הרי מפורש דכהן שמת וחזר וחי חזר לקדושת כהונתו הראשונה.

וכדי לקיים את דבריו של האדר"ת (שהיה גאון עולם שהרי הנצי"ב מוולוז'ין כאשר פגש את האדר"ת פנים בפנים, ברך עליו "שחלק מחכמתו ליראיו"). נראה לומר חילוק בין תחיית מתים של הקב"ה לתחיית המתים של צדיקים, כשאר צדיק בתפילתו מחיה מתים, הרי שהוא לוקח אדם מת שהופסקה חיותו ונותן לו חיים חדשים, כלומר יש כח לצדיק לתת חיים חדשים לאדם מת. שונה הדבר אצל הקב"ה שהוא לוקח אדם מת והוא ממשיך לו חיים ולכן נקראים "ישיני עפר", שאצל הקב"ה המתים הם בגדר ישינים, שמחלק "חיותא דגרמי" אשר מזה ממשיך להם הקב"ה את החיות, כלומר, יש חיות קטנה שנמשכת בגופן תמיד ואחר כך הקב"ה מוסיף עליה, ולכן במצב שהיה בו בחיים הקודמים ממשיכים, שונה הדבר כאשר הצדיק החיה אותו.

ויש לדייק כן מדברי הזוה"ק (פרשת וארא דף כח:): אמר רבי חייא, ולא עוד אלא דהוא גופא דהוה יקום, משמע דכתיב (ישעיה כ"ו, י"ט) יחיו מתים, ולא כתיב יבא, משמע דברין אינון אבל יחיו, דהא גרמא חד ישתאר מן גופא תחות ארעא, והוא לא אתרקב ולא אתבלי בעפרא לעלמין, ובהוא זמנא קודשא בריך הוא ירכך ליה, ויעביד ליה כחמירא בעיסה, ויסתלק ויתפשט לארבע זויין, ומניה ישתכלל גופא וכל שיפוי, וקודשא בריך הוא יהיב ביה רוחא לבתר, אמר ליה רבי אלעזר, הכי הוא, ותא חזי, ההוא גרמא במה אתרקב, בטל דכתיב כי טל אורות טלך וגו'. ע"כ.

ומפורש, כי התחיה אצל הקב"ה היא המשך של הגוף שמת, ולא חיים חדשים.

הגמרא במסכת מגילה (ז:): מספרת על רבה ורבי זירא שערכו יחד את סעודת פורים עד שהשתכר רבה "קם רבה שחטיה לרבי זירא", למחרת התפלל והקים לתחיה את רבי זירא. כעבור שנה שוב הזמין רבה את רבי זירא לסעודת פורים. אמר ליה: ניתי מר ונעביד סעודת פורים בהדי הדדי. אמר ליה: לא בכל שעה ושעה מתרחש נס.

הקרנן נתנאל מסביר את הגמרא כפשוטה שבאמת היה כאן רציחה ממש, וזאת על פי דברי הגמרא במועד קטן דף כ"ח שרבה היה עני, ולכן לא היה רגיל לשתות יין כל השנה וכששתה בפורים הגיע עד לשכרותו של לוט! (דבר שיוצא מהגבול) עד שקם ורצח את רבי זירא.

בגמרא בברכות (מו.) מסופר על סעודה שערך רבי אבהו לחכמים לכבוד רפואתו של רבי זירא, [אומרים בשם הבעל שם טוב הקדוש, שסגולה לחולה שיתרפא, לנדור נדר לעשות סעודת הודיה, וסומכים על דברי הגמרא הזו, שרבי זירא היה חולה ונכנס רבי אבהו לבקרו, וקיבל עליו, שאם יתרפא רבי זירא הוא יעשה "יומא טבא לרבנן", ואכן שהתרפא רבי זירא, עשה רבי אבהו סעודה לכל החכמים. מזה למדים, שנדר לעשות סעודת הודיה מועילה לחולה שיתרפא. כמו כן מבואר, שלא צריך שהחולה עצמו ידור אלא גם אם ידור של החולה יקבל על עצמו לעשות זאת, יועיל]. וכשהגיע העת לברך המזון, כיבד רבי אבהו את רבי זירא שיברך, אמר לו רבי זירא: "לא סבר לה מר להא דרב הונא דמן בבל, דאמר 'בוצע מברך' (והרי 'בעל הבית בוצע'). ואיהו כמאן סבירא ליה, כי הא דאמר רבי יוחנן משום רשב"י 'בעל הבית בוצע ואורח מברך'...". עיי"ש.

והעיר על כך הגר"ר אליהו דוד רבינוביץ תאומים זצ"ל (- האדר"ת) בקונטרס 'עובר אורח' (הערות על שר"ע אר"ח סי' קסז. נדפס בס' 'ארחות חיים' - ספינקא סוף ח"ב, וגם ב'ספר הזכרון' לבעל ה'פחד יצחק' ש"ל ע"י מכון ירושלים - דף תרנט אות ג, במכתב האדר"ת אל הגר"ח ברלין ז"ל), מצינו כי רבי זירא כהן היה, וכמפורש בירושלמי (ברכות פ"ג ה"א ופ"ז ה"א), ואם כן מדוע לא אמרו שכיבדו לרבי זירא לברך ברכת המזון מחמת היותו כהן ובדין היה שיברך בראש, כדילפינן מ'וקדשתו'.

ועל כך כתב ליישב: "דבהווא עובדא, שהיה כבר בארץ ישראל אצל רבי אבהו, היה לבתר העובדא דרבה במגילה (ז:): דשחטיה לרבי זירא והדר אחי, וא"כ י"ל דפקעה קדושת כהונה ממנו".

ולפי האדר"ת שכהן שמת וחזר וחייה פקעה ממנו קדושת כהונה יש שרצו ליישב בזה בענין רב כהנא שהיה כהן והקשו התוספות (קידושין ח. ופסחים מט: ובעוד מקומות) דבכמה דוכתי

רשפי אש – מעלת פרשת פרה:

אחר סיומם של הימים הנעלים והקדושים ימי הפורים, "מסמך גאולה לגאולה" (מגילה ו:), מחיל אל חיל אנו הולכים, ראש כל מועדות בפתח! וכבר מעתה אנו נכנסים לאווירת ולמצב "פסח", כי "פסח" אינו מתחיל בליל ט"ו ניסן אף לא באור לארבעה עשר שלפניו, אלא "שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם הפסח שלושים יום" (פסחים ו.) אנו נקראים ומוזמנים כבר עכשיו להיכנס לפרוזדור המוביל לטרקלין הפסח, להריח את ניחוחו ולהתבשם ממנו ולנשום מלוא ריאותינו מאוויר הגן עדן שלו.

ומוטל עלינו להתחיל ולהשתדל ולעשות מה שבכוהינו בשביל לקבל מהשפע העצום והנורא היורד בימים קדושים ונעלים אלו, ואז נזכה שיושפע עלינו מעל ומעבר: "עניין יציאת מצרים ישנו ברוחניות בכל דור ודור ובכל פרט נפש... ובכל שנה נעשה בימי הפסח הכנת הגאולה בפנימיות על כל ימי השנה לכל פרט - נפש. וזהו עניין קריאת פרשת החודש - להכנת היציאת מצרים לכל נפשות ישראל. אמנם גם לזה נצרך התעוררות והכנה מצד האדם - שישתוקק ליטהר ולצאת מטומאת הנפש... ואחר כך מסייעין אותו. ועל זה קורין פרשת פרה קודם פרשת החודש - להיות ההכנה מצד האדם לטהר עצמו, ועל ידי זה יבוא אחר כך לפרשת החודש, שהוא עניין היציאת - מצרים כמשפט 'הבא ליטהר' שמסייעין אותו". (תורת אמת, פרשת פרה)

א. כתב בספה"ק שפת אמת (ספר שמות, פרשת פרה, תרמ"א) וז"ל: וקבעו חז"ל בסוף השנה קריאת פרשת פרה קודם פרשת החודש דכתיב "לב טהור ברא לי אלקים ורוח נכון חדש בקרבי". שצריכין מקודם להיות כלי מוכן לקבל התחדשות. **ויורד התחדשות לישראל וצריכין מקודם לטהר הלב**, ובסוף השנה יש לפשפש במעשיו ולתקן בתשובה כל החטאים כדי להיות מוכן לקבל התחדשות מחדש. כמ"ש "אם שמוע בישן תשמע בחדש". כי כפי מה שמביא ההתחדשות מעשים טובים בישראל ועושה פירות, כמו כן מוסיף הקב"ה וברוך שמו התחדשות בשנה החדשה. וזמן זה מסייע לטהרה ע"י שבזמן המקדש היו כל בני ישראל עסוקין בטהרה בימים אלו לטהר עצמן לקרבן פסח. לכן הזמן מבקש תפקידו ומסייע לטהרת הלב גם עתה.

ב. כתב בספה"ק בית אהרן (ליקוטים דף קמ"ד): בשבת פרשת פרה אמר: שצריך להאמין שכשם שנטהרים באפר הפרה ממש, כמו כן נטהרים בזה הזמן - בקריאת פרשת פרה, כל אחד ואחד לפי מדרגתו, להארת הפסח ולקדושתה - כל אחד ואחד לפי בחינתו בקדושה.

ג. האדמו"ר משומרי אמונים בעל החוקי חיים זת"ב, גם כאשר כבר ניהל עדה בירושלים, עשה לעצמו קביעות לחסות בצל קדשו של הרה"ק מוהר"א מבעלז זי"ע בשבת פרה ובשבת החודש, וביאר הטעם: ידוע מהרה"ק מצאנו זי"ע שאמר שחסיד צריך לנסוע לרבו בשבת פרה כי הצדיק מטהר טמאים. ובנו הרה"ק משינאוא זי"ע אמר, שבשבת החודש ניתן לקבל התחדשות המוחין אצל הצדיק, לכן נוסע אני בב' שבתות אלו.

כמו כן יש להזכיר מהגמרא בנידה (סט:) שמביאה שתי עשרה שאלות שאלו חכמי אלכסנדריה את רבי יהושע, אחת השאלות היא, אם מתים דלע"ל צריכין הזאה ג' וז' או אין צריכין. ויש לשאול, מדוע לא שאלו שאלה זו עצמה בנוגע לבן השונמית אם היה צריך הזאה?

אולם לפי החילוק הנזכר יש לומר, כי תחיית המתים הנעשית על ידי הצדיקים היא באופן של התהפכות ומציאות חדשה - מציאות של חי במקום מציאות של מת, ובמילא הרי לא שייך כאן טומאת מגע במת מצד נוגע בעצמו, כיון דהוה מציאות חדשה, ורק בתחיית המתים הנעשית על ידי הקב"ה על ידי אותה עצם שנשארה במת, יש להסתפק אם יש כאן טומאת מגע.

והנה, הגאון רבי שלמה קלוגר בספרו מגן אבות (עמ"ס אבות פ"ו), מסביר את דברי הגמרא במסכת כתובות (ק"א:): אמר ר' אלעזר: עמי הארצות אינן חיים, שנאמר "מתים בל יחיו וגו'". תניא נמי הכי, מתים בל יחיו, יכול לכל? ת"ל רפאים בל יקומו, במרפה עצמו מדברי תורה הכתוב מדבר. אמר ליה רבי יוחנן לא ניחא למרייהו דאמרת להו הכי הוא במרפה עצמו לעבודת כוכבים הוא דכתיב. אמר ליה: מקרא אחר אני דורש דכתיב "כי טל אורות טליך וארץ רפאים תפיל", כל המשתמש באור תורה אור תורה מחייהו, וכל שאין משתמש באור תורה אין אור תורה מחייהו. כיון דחזייה דקמצטער אמר ליה: רבי, מצאתי להן תקנה מן התורה "ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כולכם היום" וכי אפשר לדבוקי בשכינה? והכתיב "כי ה' אלהיך אש אוכלה", אלא כל המשיא בתו לתלמיד חכם והעושה פרקמטיא לתלמידי חכמים והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו, מעלה עליו הכתוב כאילו מדבק בשכינה, וכו'.

מתבאר מדברי הגמרא, שבין לומדי התורה ובין עמי ארצות יקומו לתחיה, אלא שיש חילוק ביניהם התלמיד חכמים יקומו מחמת התורה שלהם, ואחר כך הם יחיו את עמי הארצות, וזהו ביאור דברי חז"ל (פסחים סח.) "עתידין צדיקים להחיות מתים". עכ"ד.

ולפי דרכינו נמצא, כי בתחיית המתים יהיה חילוק בין תלמידי חכמים לשאר העם, כי תלמידי חכמים שיקומו על ידי התורה, הקב"ה עצמו יחיה אותם, וממילא הם נחשבים כ"ישיני עפר" וימשיכו לחיות כמו שהם היו בחיים חיותם, אם היה כהן ימשיך להיות כהן וכן הלאה. אולם עמי ארצות יקומו מחמת הצדיקים שיחיו אותם, והצדיקים נותנים חיים חדשים, ואין זה המשך לחיים הקודמים להם, ונמצא כי לא יתייחסו עוד לחיים הקודמים להם.